

Чарівна скринька

ОПОВІДАННЯ

З англійської переклав Олександр КОВАЛЕНКО

Випадок цей стався неподалік від Кінгс-роуд, у районі Челсі, і ми завдяки гострим і спостережливим Торндайковим очам стали свідками драматичної історії з «чарівною скринькою». Ні, спочатку події розвивалися не надто драматично, навіть в історії із самою скринькою нічого такого не було. Драматизму та, зрештою, й чарівності цієї історії додав сам Торндайк, а я записав її переважно для того, щоб показати його надзвичайну здатність робити несподівані висновки із, здавалося б, випадкових відомостей і тут-таки використувати їх у найнесподіваніший спосіб.

Одного туманного листопадового вечора — вибило вже восьму годину — ми звернули з головної вулиці на північ і, залишивши позаду яскраві вогні магазинів, нараз опинилися в лабіринті темних і вузьких вуличок. Така раптова переміна обох нас вразила, і Торндайк заходився моралізувати з цього приводу в притаманній йому приємній, розважливій манері.

— Лондон — це місто невичерпне, — міркував він уголос. — Його розмаїття не має меж. Хвилину тому ми йшли в сяйві вогнів і мусили прощтовхуватись крізь натовп. А тепер ось погляньте на цю вуличку. Вона темна, немов тунель, і, крім нас, тут немає жодної живої душі. У такому місці може трапитися що завгодно.

Несподівано він зупинився. Ми саме проходили повз невеличку церкву чи капличку, західний вхід до якої ховався у відкритому портику. І коли мій друг увійшов під нього й нахилився, я помітив у глибокій тіні під стіною предмет, що, очевидно, й привернув його увагу.

Richard Austin Freeman. The Magic Cascet.
Перекладено за виданням: Stories of Detection. London, 1952.

Річард Остін Фрімен (1862 — 1943) — англійський письменник, представник так званого «наукового» напрямку в детективному жанрі, відомий як автор творів про «детектива-науковця» доктора Торндайка, широко публікованих у 20—40-і рр. Оповідання «Чарівна скринька» вперше надруковане 1927 р.

— Що це? — спитав я, ступивши до нього.

— Сумка, — відповів Торндайк. — Але чому вона тут лежить?

Він спробував штовхнути церковні двері, але вони були замкнені. Торндайк відійшов, оглянув вікна.

— У церкві ніде не світиться, — сказав він. — Двері замкнені, довкола нікого не видно. Сумку, мабуть, хтось загубив. Може, поглянемо, що в ній?

Не чекаючи відповіді, він узяв сумку, вийшов з-під портика — туди, де було трохи видніше, — і ми заходилися її оглядати. Та з першого ж погляду нам стало очевидно, що сумка спершу була на замку, але потім його зламали.

— Всередині щось є, — мовив Торндайк. — Гадаю, нам слід подивитися, що тут. Потримайте, поки я присвічу.

Він передав мені сумку, пошукав щось у кишені й дістав крихітний електричний ліхтарик, який за звичкою — до чого ж гарна звичка! — завжди носив із собою. Я відкрив сумку і тримав її, а Торндайк присвітив усередину. Ми побачили там кілька предметів, дбайливо загорнутих у рудий папір. Один з них Торндайк дістав, розв'язав шпагат і, знявши папір, показав мені китайську кам'яну ступку. До неї було прикріплено бирку з емблемою Музею Вікторії і Альберта й написом: «*Міс Мейбл Бонні, Фулгем-роуд, Вербний провулок, 168*».

— Тут сказано все, що нам треба знати, — промовив Торндайк, знову загортаючи ступку в папір і кладучи її до сумки. — Гадаю, ми не помилились, якщо повернемо ці речі власниці — адже сумка, як видно, також належить їй. — І він показав на золоті ініціали «М. Б.», витиснуті на сап'яновій шкірі.

Нам вистачило кількох хвилин, щоб дістатися до Фулгем-роуд, але потім ми мусили пройти цією вулицею ще майже мильо, поки нарешті добулися до Вербного провулка — дорогою нам показав якийсь привітний крамар. Сто шістдесят восьмий номер був, звичайно ж, у протилежному кінці.

Звернувши на тиху вуличку, ми мало не наштовхнулися на двох чоловіків, які дуже поспішали й весь час оглядалися. Я помітив, що обидва вони японці — гарно вбрані, інтелігентні на вигляд, — але особливої уваги я їм не приділив, бо мене більше зацікавило те, на що вони озиралися. Це був кеб, який ледве виднівся у світлі вуличного ліхтаря в кінці Вербного провулка і з якого щойно вийшли четверо. Двоє з них поспішили до дверей і почали стукати, а решта двоє дуже повільно перейшли тротуар і піднялися сходами на ганок. Майже одразу двері відчинились, і дві невіразні постаті зникли в будинку, а дві інші повернулися до кеба. Підійшовши ближче, ми побачили, що то два полісмени в уніформі. Не встиг я добре їх роздивитись, як вони сіли в кеб і поїхали геть.

— Схоже на вуличну пригоду, — зауважив я і додав, поглянувши на номери будинків, повз які ми проходили: — Тепер я боюся, щоб цей будинок не виявивсь... Клянуся всіма святими, так воно і є! Сто шістдесят восьмий! Тут щось коїться, і ця сумка грає якусь роль.

Відповідь на наш стук не забарилась. Я ще тільки підніс руку з молотком, щоб ударити вдруге, коли двері відчинились, і на порозі з'явилася літня служниця. Вона запитливо подивилася на нас, і в її погляді, як мені здалося, було щось схоже на тривогу.

— Тут живе міс Мейбл Бонні? — спитав Торндайк.

— Так, сер, — відказала служниця. — Але, боюся, ви не зможете побачити її зараз, якщо у вас не дуже нагальна справа. У міс Мейбл великий клопіт, до того ж на цей час у неї призначено зустріч.

— Причин турбувати її немає, — сказав Торндайк. — Ми зайшли тільки, щоб віддати цю сумку. Її, мабуть, загубили. — І він простяг служниці сумку.

Служниця швидко схопила її, аж зойкнувши від подиву, й розкрила, щоб поглянути всередину.

— Ой! — вигукнула вона. — Здається, вони, врешті, нічого не взяли. Де ви її знайшли, сер?

— На паперті церкви на Спелтон-стріт, — відповів Торндайк і вже повернувся, щоб іти геть, коли служниця серйозно промовила:

— Прошу вас, сер, залиште своє ім'я й адресу. Міс Бонні захоче вам написати й подякувати.

— Гадаю, в цьому немає потреби... — почав був Торндайк, але служниця схвильовано урвала його:

— Зробіть ласку, сер! Міс Бонні буде страшенно засмучена, якщо не зможе подякувати вам. Крім того, вона, може, схоче у вас дещо спитати з цього приводу.

— Маєте рацію,— сказав Торндайк, якому тільки виховання не дозволяло тут-таки спитати дещо й самому. Він дістав футляр з візитними картками, подав одну служниці й, побажавши їй доброго вечора, пішов.

— Цю сумку вочевидь украли,— зауважив я, коли ми простували назад до Фулгем-роуд.

— Вочевидь,— погодився Торндайк і хотів був сказати про це ще щось, але нашу увагу привернув кеб. Він їхав від головної вулиці. З його вікна стирчала голова чоловіка, і коли екіпаж проїздив під вуличним ліхтарем, я встиг розглядіти, що то літній джентльмен з дуже сивим волоссям і напрочуд свіжим обличчям.

— Ви бачили, хто це? — спитав Торндайк.

— Він скидається на старого Бродріба.

— Так. Дуже. Цікаво, куди він поспішає?

Він зацікавлено дивився на кеб, що саме під'їхав до тротуару й зупинився, здавалось, якраз навпроти будинку, з якого ми щойно вийшли. Тільки-но екіпаж став, дверцята рвучко відчинилися, на тротуар вискочив — немов старенький, але досить жвавий чортик із скриньки — пасажир і побіг сходами нагору.

— Так стукає тільки Бродріб, сумніву немає,— сказав я, коли на тихій вулиці розлігся старомодний стукіт. — Я чув цей стукіт у наші двері надто часто, щоб помилитись. Але, гадаю, краще, щоб він не бачив, як ми стежимо за ним.

Коли ми рушили далі, я час від часу скося поглядав на свого супутника, досить зловтішно відзначаючи, що його мучить цікавість. Я добре знав, що діється у нього в голові, бо Торндайк реагував на такі факти завжди однаково. А тут була ціла низка взаємозв'язаних фактів: украдена сумка (правда, з неї нічого не забрали); музейна бирка; хтось поранений чи хворий — можливо, сама міс Бонні, яку привезли додому під охороною полісменів; і, нарешті, старий адвокат, що примчав, немов на пожежу. Тут було над чим замислитись. І ось Торндайк під моїм допитливим і уважним поглядом складав ці факти у різні комбінації, щоб побачити, який загальний висновок можна зробити. Мабуть, і мій стан не був для нього таємницею, бо він зауважив, наче відповідаючи на невисловлену репліку:

— Що ж, гадаю, ми дізнаємося про все дуже скоро, якщо Бродріб, як я сподіваюся, побачить мою візитну картку. Наближається омнібус, він влаштує нас. Стрибаємо?

Він став на узбочині й підняв ціпок. В омнібусі нам довелося сісти по різні боки проходу, і ми не мали змоги розмовляти, навіть якби й було що обговорювати.

Але Торндайкове пророцтво справдилося раніше, ніж я сподівався. Щойно ми повечеряли й не встигли ще замкнутися на ніч, як у двері хтось гучно затарабанив.

— Це Бродріб, хай йому чорт! — вигукнув я й поквапився впустити його.

— Ні, Джервісе,— відмовився він, коли я запросив його увійти. — Я постою тут. Не хочу турбувати вас о такій пізній порі. Я прийшов лише для того, щоб призначити вам на завтра зустріч з моїм клієнтом.

— Вашого клієнта звать Бонні? — спитав я.

Він здригнувся і здивовано уп'явся в мене поглядом.

— Слухайте, Джервісе! — вигукнув він. — А ви вже стаєте схожим на Торндайка. Господи, звідки ви знаєте, що вона моя клієнтка?

— Не має значення, звідки я знаю. Така наша справа — знати про все, не виходячи з цих покоїв. Та якщо ваш візит пов'язаний з міс Мейбл Бонні, то, бога ради, зайдіть, а то Торндайк всю ніч не спатиме. Бо тепер він, як сказав би містер Бамбл, сидить, мов на голках.

Після цих умовлянь містер Бродріб — навіть не знехотя, а, як казати правду, зовсім навпаки — увійшов, весело привітав Торндайка і обвів нашу кімнату схвальним поглядом.

— Ха! — вигукнув він. — А у вас тут досить затишно. Якщо ви справді певні, що я...

Я урвав його, ввічливо підштовхнувши ближче до каміна, й усадив на стілець, а Торндайк тим часом натис кнопку електричного дзвоника, що з'єднував нас із лабораторією.

— Гарзд,— мовив Бродріб, зручніше вмошуючись на стільці перед вогнем,

мов великий породистий кіт. — Якщо ви наполягаєте, я вам дещо розповім. Але, може, ви не хочете, щоб я говорив зараз про справи?

— Послухайте, Бродрібе, — мовив Торндайк, — ви ж чудово знаєте: ці *справи* важливі для нас як повітря. Ну ж бо, розповідайте все як є.

Бродріб задоволено зітхнув і поставив носачи черевиків на ґратки каміна. Цієї миті двері тихо прочинились, і до кімнати заглянув Полтон. Він окинув нашого гостя коротким поглядом і, зрозумівши все, так само нечутно зачинив за собою двері.

— Я радий, — вів далі Бродріб, — що маю нагоду побалакати спершу з вами, бо є речі, про які при клієнтові краще не згадувати. А я дуже зацікавлений у справі міс Бонні. Несподіваний поворот у ній, який, власне, й привів мене сюди, стався зовсім недавно — по суті, сьогодні ввечері. Та я знаю, ви любите, щоб вам розповідали все до ладу, тож на якийсь час полишу події сьогоднішнього вечора й розкажу вам з самого початку історію, що цілком стосується цієї справи.

Тут настала невелика пауза, бо до кімнати ввійшов Полтон, несучи тацю з карафкою портвейну, печивом і трьома келишками. Усе це він поставив на маленькому столику — так, щоб гостеві було зручно діставати. Потім задоволено глянув на нашого давнього друга і, мов добрий привид, вислизнув з кімнати.

— Отакої! — вигукнув Бродріб, не зводячи очей з карафки. — Це вже нікуди не годиться, їй-богу. Вам не треба так мені догоджати.

— Любий мій Бродрібе, — заперечив Торндайк, — ви наш благодійник. Ви дали нам привід випити по келишку портвейну. Ви ж бо знаєте, ми не можемо пити самі.

— А я б міг, коли б мав такий, як у вас, погріб, — прицмокнув язиком Бродріб, захоплено вдихаючи аромат вина. Він трохи відпив, посмакував, заплющивши очі, труснув головою і поставив келишок на столик. — Повернімося до нашої справи, — провадив він далі. — Міс Бонні — дочка нотаріуса. Гарольд Бонні, ви, мабуть, його пам'ятаєте. Він держав контору на Бедфорд-роуд. Так от, одного ранку до нього прийшов клієнт і попросив узяти на зберігання деяке майно, поки він, клієнт, їздитиме в якійсь терміновій справі до Парижа. Майном виявилася колекція перлів надзвичайних розмірів і цінності, складених у намисто, яке для зручності було зняте з нитки. Хто знає, звідки вони походили, ті перли, але діялося це незабаром після революції в Росії, і ми можемо про дещо здогадуватися. Принаймні перли були в шкіряній торбинці, і на зав'язці стояла особиста печатка власника.

Мабуть, Бонні не поставився до цієї справи з належною увагою. Він видав клієнтові квитанцію, підтвердивши наявність у торбинці перлів, навіть не заглянувши всередину, і поклав торбинку при клієнтові до сейфа у своїй конторі. Може, він мав намір віднести її потім до банку чи перекласти у сховище, хтозна. Але очевидно одне: Бонні не зробив ні того, ні того, бо його старший клерк, який зберігав другий ключ від сховища — а без цього ключа відімкнуті двері не можна було, — нічого про це не знав. Коли близько сьомої він ішов з роботи, Бонні все ще напружено працював у конторі, і немає сумніву, що перли тоді ще були в сейфі.

Того вечора, десь за чверть до дев'ятої, два офіцери з відділу карного розшуку йшли по Бедфорд-роуд і побачили, як з одного будинку виходять троє. Двоє з них звернули на Теобальд-роуд, а третій рушив у їхній бік. Коли він проходив повз них, офіцери впізнали в ньому японця на ім'я Уенісі, який вважався членом міжнародної банди і перебував під наглядом поліції. Певна річ, японець викликав у них підозру. Тим часом ті двоє, що вийшли з ним, швидко звернули за ріг і зникли з очей, а коли офіцери обернулися, щоб простежити за Уенісі, той, раз у раз, оглядаючись на них, надавав ходи. Тоді один з офіцерів — його звали Баркер — вирішив піти за японцем, поки другий, Холт, огляне будинок.

Ось же, тільки-но Баркер пішов за японцем, той кинувся навтьоки. Була така ніч, як оце сьогодні, — темна і трохи туманна. Щоб не згубити Уенісі з очей, Баркер також мусив побігти. Дуже скоро він збагнув, що має справу із спринтером. З Бедфорд-роуд Уенісі вибіг на Хенд-корт і перетнув його, мов блискавка. Баркер не відставав. Але на Холборн-стріт японець зник. Проте від одного власника крамниці Баркер довідався, що втікач звернув на Браунлоу-стріт, тож знову кинувся навздогін. Та, коли він добіг до кінця вулиці, що виходила знову на Бедфорд-роуд, то переконався, що згубив Уенісі остаточно. Вулиця була безлюдна,

і, отже, ніхто не міг би підказати, куди втік японець. Єдине, що Баркерові залишалось, це перетнути вулицю й піти подивитись, чи не знайшов чогось Холт.

Та поки Баркер шукав будинок, його колега вийшов на вулицю й помахав йому рукою. Ось що Холт розповів Баркерові: він упізнав будинок по великому вуличному ліхтарю, а що у вікнах не світилося, то він підійшов до дверей і спробував їх відчинити. Вони виявилися незамкнені, Холт ступив до кімнати клерків, засвітив газ і натис на ручку дверей до кабінету. Але вони були замкнені. Тоді він постукав, та відповіді не почув. Холт уважно оглянув кімнату клерків і тут, у темному кутку, знайшов ключа. Холт спробував відімкнути ним двері, і це йому вдалося. Коли він прочинив двері, промінь світла з передньої кімнати впав на тіло чоловіка, що лежав на підлозі в кабінеті.

Холт хутко оглянув тіло і зрозумів, що чоловік мертвий — його спершу вдарили по голові, а потім закололи ножем. Холт обстежив кишені і з'ясував, що вбитий — Гарольд Бонні; слідів пограбування на трупі не було. В кімнаті взагалі ніщо не вказувало на те, що сталося пограбування. Все, здавалося, стоїть на своєму місці, навіть сейф не зламано, хоча тут не варто поспішати з висновками, бо ключ від сейфа лежав у кишені вбитого. Проте смерть було заподіяно, і Уенісі був убивця чи посібник, отож Холт одразу, просто з контори, зателефонував до Скотланд-ярду й розповів усі подробиці цього випадку.

Я можу тільки сказати, що Уенісі одразу зник. Він не повернувся до своєї квартири у Лаймхаузі — поліція була там раніше, ніж японець міг туди дістатися. Оголосили його розшук. Фотографії злочинця розіслали по всіх поліційних відділках, у кожному порту сиділи спостерігачі. Та захопити Уенісі так і не вдалося. Він, мабуть, одразу відплив з країни на якомусь пароплаві, що проходив Темзою. Тут ми на якийсь час із ним розпрощаємося.

Спочатку вважали, що злодії нічого не вкрали, бо головний клерк не міг з'ясувати, чи зникло щось із контори. Та через кілька днів з Парижа повернувся той клієнт і, показавши квитанцію, зажадав назад свої перли. Одначе перли зникли. Стало ясно, що саме на них і полювали злодії. Вони, мабуть, знали про них і вистежили, як власник приніс їх до контори. Сейф вони відімкнули, звісно, «рідним» ключем, а потім знову поклали його до кишені мертвого Гарольда Бонні.

Я був виконавцем духовниці бідолашного Бонні й оскаржив його відповідальність за перли на тій підставі, що він узяв їх на зберігання безплатно і що загибель злочинною недбалістю вважати не можна. Але міс Мейбл, по суті, єдина спадкоємиця покійного нотаріуса, наполягла на тому, щоб узяти відповідальність на себе. Вона заявила, що перли можна було покласти в банк чи перенести до ховища і що вона по совісті, коли не по закону, несе відповідальність за їхнє зникнення. Одне слово, міс Мейбл наполягла, щоб відшкодувати власникові повну вартість перлів. То був надзвичайно безглуздий вчинок, бо клієнт залюбки взяв би й половину вартості. І все ж таки я схилию голову перед людиною — чоловіком чи жінкою, — яка краще вибере бідність, але слова не зламає...

Після цього Бродрібові, що й сам був такою людиною, довелося заспокоюватися ще одним келишком портвейну.

— І майте на увазі, — повів він далі, — коли я кажу бідність, то це треба сприймати буквально. Ті перли було оцінено в п'ятдесят тисяч фунтів — якщо взагалі можна уявити собі божевільного, котрий погодився б віддати такі гроші за жменьку того мотлоху. І коли бідолашна міс Мейбл Бонні сплатила гроші, її вже чекало нужденне життя. Сказати правду, їй доводиться продавати одну по одній усі свої сьакі-такі прикраси, щоб якось покрити щоденні витрати. Я ладен повіситися, коли подумаю, як вона житиме, спродавши свій останній скарб. Та не хочу гаяти ваш час на ці приватні клопоти. Повернімося, як то кажуть, до наших баранів.

Насамперед про перли. Слідів їхніх так ніколи й не знайшли; мабуть, злодії не намагалися їх позбутися. Бо, знаєте, перли дуже відрізняються від будь-яких інших коштовних каменів. Великий діамант можна розпиляти, а спробуйте розпиляти велику перлину! Та й коштувало те намисто так дорого не стільки через розміри, довершену форму й «чистоту» окремих перлин, скільки через те, що все воно було підібране. Розлучити перлини означало завдати великої шкоди їхній цінності.

А тепер повернімося до нашого приятеля Уенісі. Як я вже казав, він зник, але потім об'явився в Лос-Анджелесі: його схопила поліція, звинувативши в пограбу-

ванні й убивстві. Японець попався на гарячому й заслужено дістав смертний вирок. Але з якоїсь причини — або, як я гадаю, без жодної причини, — вирок замінили на довічне ув'язнення. За цих обставин англійська поліція, певна річ, нічого не могла зробити, тим паче, що й доказів проти Уенісі не було.

За фахом той Уенісі був металеїст. Він виготовляв оті милі дрібнички, що їх так полюбують японці, тож у в'язниці йому дозволили влаштувати маленьку майстерню й потроху займатися своїм ремеслом. Серед зроблених ним предметів була й невеличка скринька у вигляді чоловічка, що сидить. Ту скриньку Уенісі просив передати своєму братові як талісман. Я не знаю, чи мав він дозвіл на виготовлення того подарунка, та це й не має значення, бо невдовзі Уенісі підхопив грип, а через кілька днів помер від запалення легенів. Тюремному начальству стало відомо, що брат Уенісі загинув за тиждень чи два перед тим у перестрілці в Сан-Франціско. Тож скринька залишилась у в'язниці.

Приблизно в цей час одна американська дама запросила міс Бонні супроводжувати її у поїзді до Каліфорнії. Міс Мейбл із вдячністю погодилася. В Каліфорнії вона навідалася до в'язниці, щоб спитати, чи не зробив Уенісі якоїсь заяви щодо украдених перлів. Тут вона дізналася про його недавню смерть, і директор в'язниці, не в змозі нічим допомогти міс Мейбл, подарував їй на згадку ту скриньку. Цей випадок потрапив на сторінки газет і... Гаразд, ви знаєте, яка в Каліфорнії преса. У тій справі було щось «нечисто» — так висловилися газети. Виявляється, вже кілька різних японців із сумнівним минулим зверталися до адміністрації в'язниці з проханням повернути їм скриньку як законним спадкоємцем Уенісі. Потім кімнату міс Мейбл було пограбовано (та скринька зберігалась у сховищі готелю), а за нею самою та її супутницею так настирливо стежили різні типи, що жінки занепокоїлись і потай виїхали до Нью-Йорка. Але там їх пограбували вдруге, також невдало, і за ними знову почали стежити. Врешті міс Бонні, розуміючи, що своєю присутністю може накликати біду на товаришку, вирішила повернутися до Англії. І, нікого заздальгідь не попередивши, сіла на пароплав.

Проте і в Англії їй не дали спокою. У неї було неприємне відчуття, ніби за нею весь час стежать. Їй здавалося, ніби вона раз у раз зустрічає на вулиці японців, особливо поблизу свого дому. Звичайно, причиною цієї маячні була клята скринька, тож коли міс Мейбл розповіла мені про все, я відразу сховав ту штуку в кишеню, відніс до своєї контори й поклав у сховище. Саме там, звісно, й було їй місце. Та вона не довго пролежала у сховищі. Якось міс Бонні сказала мені, що Південнокенсінгтонський музей влаштовує виставку східного мистецтва і вона хоче разом з іншими дрібничками виставити й скриньку. Я, як міг, умовляв її не робити цього, але міс Мейбл стояла на своєму. Врешті ми пішли до музею вдвох: вона несла в сумці кераміку і ще щось, а я супроводжував її зі скринькою в кишені.

То був дуже необачний вчинок, бо клята скринька кілька місяців стояла у скляній вітрині; але найгірше те, що поруч лежала бирка з ім'ям та адресою власниці й усіма відомостями про походження речі. Однак, поки скринька була на виставці, нічого не сталося — з музею не так уже й легко щось викрасти; все йшло добре доти, доки виставка закрилась і експонати треба було забирати назад. Так от, сьогодні ми мали забрати речі міс Мейбл. Як і попереднього разу, ми пішли до музею вдвох. Та, на біду, вийшли окремо. Крім скриньки, решта її речей були керамікою, а кераміку видавали в першу чергу. Тож вона поскладала все в сумку й була вільна ще до того, як почали видавати металеві вироби. А що нам не по дорозі, то їй, здавалося, не варто було чекати мене, і вона пішла зі своєї сумкою, а я залишився в музеї, щоб отримати скриньку. Я сховав її в кишеню й рушив додому, де знову поклав скриньку до сховища.

Коли я прийшов додому, було близько сьомої. Десь одразу після восьмої з контори долинув телефонний дзвінок, і я спустився вниз, подумки клянучи того, хто так невчасно подзвонив. Виявилося, що це полісмен із лікарні Святого Георга. Він сказав, що знайшов міс Мейбл на вулиці — вона лежала непритомна — й привіз до лікарні; тепер вона, мовляв, уже почуває себе непогано, і він поведе її додому. Міс Мейбл просила, щоб я, якщо можу, негайно приїхав до неї додому. Звичайно ж, я одразу вирушив у дорогу і прибув туди через кілька хвилин після того, як вона повернулася, тобто щойно ви пішли.

Міс Мейбл була дуже пригнічена, і я не став турбувати її розпитуваннями. Проте вона сама коротко розповіла мені про нещастя, яке сталося з нею. Ось що я почув: вона вийшла з музею і рушила по Бромптон-роуд. Проходячи тихою

вудлякою, що виводила на Фулгем-роуд, міс Мейбл тучола позаду кроки. Наступної миті на голову їй накинули шарф чи шаль і туго стягнули на шиї. Водночас з її руки вихопили сумку. Більше вона нічого не пам'ятає, бо від шарфа на шиї і переляку знепритомніла й отямилася вже в кебі, в товаристві двох полісменів, які везли її до лікарні.

Тепер ясно, що нападники шукали ту клятву скриньку, бо зламали й обшукали сумку, але нічого не взяли й не пошкодили. З цього можна висувати, що то знов були японці — англійський злодій кераміку потрощив би. Я побачив у міс Мейбл вашу візитну картку, порадив їй звернутися до вас по допомогу, і вона радо погодилася. Адже я, щоб ви знали, розповів їй про вас геть усе. Ось чому я тут, п'ю ваш портвейн і заважаю вам відпочивати.

— І що ж, на вашу думку, я маю зробити? — спитав Торндайк.

— Те, що вам видасться найдоцільнішим, — приязно відповів Бродріб. — Насамперед треба покласти край цьому переслідуванню і стеженню. Крім того, ви повинні з'ясувати, що криється в тій бісовій скриньці. Клята штука сама по собі не становить ніякої цінності. Працівники музею від неї носа відвертали. Та, очевидно, вона має якусь приховану цінність і, треба сказати, не малу. Коли вона тим чортам така люба, що вони приїхали по неї аж із Штатів, то, може, нам варто дізнатися, чому вона їм така люба. Отут ви й можете допомогти. Я пропоную привести до вас завтра міс Мейбл, а разом прихоплю й ту клятву скриньку. Потім ви поставите міс Мейбл кілька запитань, обстежите по-своєму, по-чаклунському, скриньку — навіть під мікроскопом, якщо буде потрібно, — і розтлумачите нам усе про неї.

Торндайк засміявся і знову наповнив нашому другові келишок.

— Якби віра могла зрушити гори, Бродрібе, — мовив він, — то з вас вийшов би непоганий інженер-будівельник. Але справа це таки дуже цікава.

— Ха! — вигукнув старий адвокат. — Тоді все гаразд. Я знаю вас уже багато років, і жодного разу ви не зайшли у безвихідь. Вас тепер не заженеш у глухий кут. То коли я маю привести міс Мейбл? Її влаштувала б пообідня пора.

— Дуже добре, — відгукнувся Торндайк. — Приводьте її до чаю — о п'ятій годині. Підходить?

— Чудово. А це — за щасливе завершення нашої пригоди! — І Бродріб викинув свій келишок.

Карафка була вже порожня, отож Бродріб підвівся, тепло потис нам руки й у піднесеному настрої пішов.

Я з нетерпінням чекав візиту міс Мейбл. Як і Торндайкові, мені цей випадок здавався інтригуючим. Адже, як зауважив наш проникливий друг, тут крилося щось таке, що не одразу впадало в око. Тому наступного дня, коли годинник вибив п'яту і на сходах почувалися кроки нашого нового клієнта, я вже згорав від нетерпіння побачити міс Мейбл і її таємничу скриньку.

Правду кажучи, на жінку було приємніше дивитись, ніж на скриньку. З першого ж погляду міс Мейбл здобула мою прихильність і, я певен, Торндайкову також. Вона не була красуня, хоча вигляд мала досить привабливий. Міс Мейбл була з тих жінок, які зустрічаються чимдалі рідше: тиха, лагідна, приємна в розмові і шляхетна до кінчиків пальців. Обличчя вона мала трохи засмучене й стурбоване, в гарно зачесаному чорному волоссі вже виднілося кілька сивих пасмочок, хоч їй було не більше тридцяти п'яти років. Одне слово, мила й приваблива жінка.

Після того, як Бродріб нас познайомив — з міс Мейбл він поводився, мов із членом королівської родини — і всадовив гостю у найзручніше крісло, ми поцікавились, як вона себе почуває, і, в свою чергу, дістали подяку за повернуту сумку. Потім Полтон з таким виглядом, ніби його супроводжував ескорт хористів, уніс тацю, ми поналивали чаю, і почалася неофіційна частина візиту.

Однак міс Мейбл могла розповісти не багато, бо самих нападників не бачила, а суть справи нам чудово пояснив напередодні Бродріб. Отже, після кількох запитань ми перейшли до наступної стадії, початок якій поклав Бродріб: він дістав з кишені невеличкий пакунок і відразу його розгорнув.

— Ось воно, — промовив він, — джерело зла. Думаю, ви погодитесь: тут майже нема на що дивитись.

Він поставив предмет на стіл і вп'явся в нього лихим поглядом, тоді як ми з Торндайком заходилися розглядати його спокійніше. Власне, там не було на що

особливо й дивитися. Звичайнісінька японська скринька у вигляді чоловічка, що сидить у скарлюченій позі і з безглуздою усмішкою на маленькому обличчі; голова й плечі відкидалися поза і з петельках. Досить приємна дрібничка, від неї віяло затишком і теплом, але шедевром, вона, без сумніву, не була.

Торндайк узяв скриньку й почав повільно повертати її в руках, вивчаючи з усіх боків — спершу загальний вигляд, а потім деталі. Ми з Бродрібом уважно стежили за ним. Неквапно й методично, його око, озброєне збільшувальним склом, обстежило кожен міліметр поверхні. Після цього Торндайк відкрив скриньку, оглянув зворотний бік кришки, а тоді довго й уважно придивлявся до денця зсередини. Нарешті він перевернув скриньку догори дном і обстежив його ззовні, причому робив це дуже довго, чим заінтригував нас найдужче, бо дно було зовсім гладеньке. Кінець кінцем він, не кажучи й слова, передав скриньку і збільшувальне скло мені.

— Ну,— мовив Бродріб,— то який буде вирок?

— Як художній витвір вона цінності не має,— відповів Торндайк. — Кришку й стінки відлито із звичайного білого металу — я б сказав, що це сплав сурми. А бронзового кольору їй надає лак.

— Те саме сказали і в музеї,— зауважив Бродріб.

— Але тут є одна дуже дивна річ. Єдиний шматочок дорогоцінного металу вправлено туди, де його й не видно. Денце зроблено з окремої пластинки із сплаву, що його японці називають шакудо. Це сплав міді із золотом.

— Так,— кивнув головою Бродріб. — У музеї це теж помітили й не могли зрозуміти, чому пластинку поставлено саме там.

— Далі,— провадив Торндайк. — Є ще одна незрозуміла річ: денце всередині вкрите складним візерунком. Це місце зовсім не для візерунка — адже його закриватиме те, що буде в скриньці. До того ж візерунок витравлено, а не вигравіювано чи викарбувано. Але ж до травлення з цією метою вдаються дуже рідко, якщо його взагалі використовують японські ремісники-металісти. Гадаю, вони цього не роблять, бо такий спосіб для декоративного оздоблення не годиться. Оце й усе, що я завважив.

— І який же висновок випливає з ваших спостережень? — спитав Бродріб.

— Я хотів би обміркувати цю справу,— мовив Торндайк. — Скринька вочевидь незвичайна, в ній має бути якийсь секрет. Але поки що я б не став робити висновків. Я тільки хотів би сфотографувати скриньку, щоб мати під рукою знімки. Одначе це забере якийсь час, і ви навряд чи так довго чекатимете.

— Ні,— мовив Бродріб. — Але міс Мейбл піде зі мною до контори, щоб переглянути деякі папери і обговорити справи. Потім я заскочу до вас і заберу цю клятву річ.

— Немає потреби,— заперечив Торндайк. — Я зроблю все необхідне й одразу ж принесу скриньку вам.

Бродріб охоче пристав на цю пропозицію. Він і його клієнтка почали збиратись. Я також підвівся, і оскільки в мене був виклик до готелю «Лінкольн» на Олд-сквер, то я попросив дозволу супроводжувати їх.

Коли ми вийшли на Кінгсбенч-уок, я помітив низенького, порядного на вигляд чоловіка, який щойно проминув наші двері і підійшов до наступних. У світлі ліхтаря перед входом він дуже скидався на японця. Гадаю, міс Мейбл також помітила його, але не дала знаки, як, утім, і я. Та, проходячи по Темпл-лайн, ми мало не наштовхнулися на ще двох чоловіків, чиї невеличкі, ошатні постаті — хоч я бачив їх лише зі спини, а освітлення було тьмяне — збільшили мою підозру. Коли ми почали наддоганяти їх, вони надали ходу, а один з них озирнувся через плече. Моя підозра підтвердилась: чоловік мав безперечно японське обличчя. Поглядом міс Мейбл не уникла моя зацікавленість тими двома і після того, як вони рвучко звернули за монастирем на Памп-корт, вона зауважила:

— Бачите, мене й досі переслідують японці.

— Так, я помітив їх,— мовив Бродріб. — Це, мабуть, студенти-юристи. Але за нами, звичайно, можуть стежити. — І він також завернув на Памп-корт.

Услід за нашими східними братами ми перетнули Лейн і вийшли через Девер-корт на Темпл-бар. Тут наші дороги розійшлися: ті двоє повернули на захід, а ми рушили до Нью-сквер. Перед входом до Бродрібового будинку ми зупинилися й озирнулись довкола, але нікого не побачили. Я пішов далі своєю дорогою,

пообіцявши невдовзі повернутись і послухати, що скаже Торндайк, а адвокат та його клієнтка зникли в під'їзді.

Я затримався довше, ніж сподівався, та коли прийшов до квартири Бродріба, — він мешкав над своєю конторою, — Торндайка там ще не було. Одначе за чверть години ми почули на сходах швидку ходу. Бродріб розчахнув двері, до приміщення ввійшов Торндайк і дістав з кишені скриньку.

— Гаразд, — мовив Бродріб, беручи її і замикаючи поки що до свого столу. — Чи заговорив оракул і що він сказав?

— Оракули, — відказав Торндайк, — звичайно небагатослівні. Перше ніж я спробую розтлумачити вам їхнє пророцтво, мені хотілося б оглянути місце втечі, подивитися, чи є якесь переконливе підтвердження того, що Уенісі мав повернутись на Браунлоу-стріт і це було для нього дуже небезпечно. Питання, гадаю, суттєве.

— Тоді, — з видимим нетерпінням мовив Бродріб, — ходімо й оглянемо те злочасне місце. Це ж зовсім недалеко.

Ми всі-одразу погодилися; принаймні двоє з нас згоряли від нетерплячки. Бо Торндайк — він, як завжди, применшив свої успіхи — невдвозначно дав зрозуміти, що скринька йому таки дещо сказала. Дорогою я весь час крадькома поглядав на Торндайка, намагаючись уловити на його незворушному обличчі бодай натяк на те, що все це означає, і мізкуючи, як шлях утікача може вплинути на розв'язання загадки зі скринькою. Бродріб, очевидно, був заклопотаний тими самими думками, і, коли ми звернули на Браунлоу-стріт, я побачив, що він ось-ось не витримає і дасть волю своєму збудженню.

Наприкінці вулиці Торндайк зупинився, озирнувся назад, а тоді подивився вперед. Перед нами тяглася досить похмура вулиця, що була, по суті, продовженням Бедфорд-роуд і мала таку саму назву. Нарешті Торндайк підійшов до брукованого острівця посеред вулиці, на якому стояла пожежна помпа, оглянув звідти виходи на Браунлоу-стріт та Хенд-корт, потім неквапно й уважно обстежив саму помпу.

— Вона дуже давня, — зауважив Торндайк, постукуючи кісточками пальців по її корпусу. — Якщо не помиляюся, одна така помпа збереглася ще на Квінсквер і ще одна на Елдгейт. Але та й досі працює.

— Так, — кивнув головою Бродріб, мало не пританцювуючи від нетерплячки і, наскільки я міг судити з його вигляду, подумки клянуци всі помпи на світі. — Я помітив це.

— Гадаю, — вів далі Торндайк, — вони мусили зняти важіль. Дуже шкода.

— Може, й так, — простогнав Бродріб, і колір його обличчя уже починав нагадувати колір квашеної капуста. — Але яке в...

Бродріб замовк і втупився в Торндайка. Той саме намагався просунути руку в отвір, де колись був важіль. Він досить байдужно обмацав помпу зсередини і заявив:

— Труба на місці, як, мабуть, і поршень. (Тут я почув Бродрібове буркотіння: «Пропади вони пропадом — і труба, й поршень!») Але в мене завелика рука, я не можу нею там повернути. Чи не відмовитесь ви, міс Мейбл, просунути всередину свою руку й сказати мені, чи маю я рацію?

Ми всі вражено дивилися на Торндайка. Але міс Мейбл ураз отямилась і з осудливою посмішкою, насторожено стягла рукавичку, стала навшпиньки — для неї отвір був надто високо — й заклала руку у вузьку щілину. Бродріб дивився на неї і сердито, мов індик, щось белькотів, а мене раптом охопило передчуття, що зараз має щось статися. І я не помилився. Бо, поки я дивився, ніякова усмішка на обличчі міс Мейбл розтанула, і натомість проступив вираз неймовірного подиву. Міс Мейбл почала повільно виймати руку і нарешті стало ясно, що вона щось дістає. Я ступив ближче і при світлі ліхтаря побачив, що то шкіряна торбинка, затягнута мотузком, з якого звисає зламана печатка.

— Не може бути! — вигукнула міс Мейбл, розв'язуючи тремтячими пальцями мотузок. І раптом, заглянувши у торбинку, зойкнула: — Це воно! Воно! Намисто!

Бродрібу від подиву аж відібрало мову. Мені також. Я все ще дивився, роззявивши рота, на торбинку в руках міс Мейбл, коли відчув, як Торндайк торкнув мене за лікоть. Я рвучко обернувся і побачив, що він подає мені автоматичний пістолет.

— Помагайте, Джервісе,— тихо мовив він, позираючи в бік готелю «Грей».

Я глянув у той самий бік і побачив, як із-за рогу обережно виходять троє чоловіків. Бродріб теж помітив їх; ту ж мить він вихопив з руки своєї клієнтки торбинку, сховав її до кишені й застебнув на гудзик, а тоді затулив міс Мейбл собою, войовниче виставивши вперед палицю. Троє чоловіків ішли вервечкою по тротуару, доки порівнялися з нами, а тоді одночасно повернулись і рушили до помпи; праву руку кожен із них тримав за спиною. За мить Торндайкова рука, що стискала пістолет, злетіла вгору,— а вслід за нею і моя,— і він різко вигукнув:

— Стійте! Якщо хтось ворухне рукою, я стріляю!

Його погук ураз зупинив тих трьох — очевидно, вони не сподівалися такого прийому. Що могло б статися далі, важко сказати. Та цієї миті пролунав поліцейний свисток, і від Хенд-корт вибігло два констеблі. Свисток одразу повторивсь — тепер уже з боку Ворвік-корт, і ще дві постаті полісменів вигулькнули з дверей готелю «Грей». Наші переслідувачі вагалися не довго — за хвилю вони кинулись навтіки й з подуху подалися до Джокейз-Філдс. Услід за ними бігла ціла зграя полісменів.

— Це просто щасливий випадок,— мовив Бродріб,— що полісмени саме робили тут обхід. А може, це не випадок?

— Перед тим, як піти до вас,— пояснив Торндайк,— я зателефонував начальникові поліцейної дільниці й повідомив його, що на цьому місці може статися порушення порядку.

Бродріб прищмокнув язиком.

— Надзвичайний ви чоловік, Торндайку. Ви вмієте подумати про все. Цікаво, чи схопить поліція тих хлопців?

— Це вже не наш клопіт,— відказав Торндайк. — Ми дістали перли, а це поклало край усій справі. Принаймні переслідування припиниться.

Міс Мейбл стиха зітхнула і вдячно поглянула на Торндайка.

— Ви собі не уявляєте, яка це полегкість! — вигукнула вона. — Про скарб я вже й не кажу.

Ми зачекали ще трохи й, оскільки ні втікачі, ні їхні переслідувачі не поверталися, рушили по Браунлоу-стріт назад. І тут на Бродріба зійшло натхнення.

— Послухайте, що я вам скажу,— виголосив він. — Я покладу ці речі до свого сховища. Там вони полежать у повній безпеці до завтра, поки відкриється банк. А потім ми підемо і смачно повечереємо. Плачу за всіх!

— Платитиму я! — вигукнула міс Мейбл. — Сьогодні моє свято, і цей добрий чарівник буде ввечері моїм гостем.

— Чудово, моя любя,— погодився Бродріб. — У такому разі я заплачу й виставлю вам рахунок. Але за однієї умови: цей добрий чарівник докладно розповість нам, що йому сказав оракул. Тільки це може врятувати мене від божевілья.

— Я перекажу все слово в слово,— пообіцяв Торндайк.

Через півтори години ми сиділи за столиком в окремому кабінеті кафе, куди нас привів Бродріб. Я не стану розголошувати, де те кафе, натякну лише, що йшли ми до нього по Вордур-стріт. В усякому разі, ми повечеряли так, як любить вечеряти Бродріб, і закінчили це гастрономічне свято кавою з лікером. Бродріб припалив сигару, Торндайк також дістав маленьку, чорну й лиховісну на вигляд сигарку — він курить такі завжди,— але потім знову сховав її, вирішивши, що вона не дуже пасує до такого оточення.

— А тепер,— промовив Бродріб, спостерігаючи, як Торндайк замість сигари натоптує люльку,— ми хочемо почути слова оракула.

— Ви їх почувете,— відповів Торндайк. — Слів було лише п'ять. Але спершу я маю зробити вступ, який вам дещо пояснить. Розгадка ґрунтується на двох відомих фізичних явищах, одне з галузі металургії, а друге — з оптики.

— Ха! — вигукнув Бродріб. — Але ж згляньтесь на нас, бідолашних, Торндайку. Ви ж знаєте, ми з міс Мейбл — не науковці.

— Я поясню вам усе досить просто. Але про ті явища ви повинні знати. Перше стосується ковких металів — за винятком сталі й заліза,— а особливо міді та її сплавів. Якщо пластинку з такого металу чи його сплаву — візьмімо для прикладу бронзу — розігріти до червоного й потім опустити у воду, то вона стане досить м'якою і піддатливою, тимчасом як із залізом усе буде навпаки. Далі: якщо таку

м'яку пластинку покласти на сталеве ковадло й бити по ній молотком, то вона стане надзвичайно твердою і крихкою.

— Зрозуміло, — мовив Бродріб.

— Тепер дивіться, що виходить. Якщо замість того, щоб кувати м'яку пластинку, ви приставите до її поверхні тупий різець і різко битимете по ньому молотком, то дістанете лінію. Отже, пластинка залишилася м'якою, але там, де пройшла лінія, метал прокувався і став твердим. На м'якій пластинці утворилася тверда лінія. Зрозуміло?

— Цілком, — відповів Бродріб, і Торндайк повів свою розповідь далі:

— Друге явище таке: якщо промінь світла падає на поліровану поверхню, що відбиває його, і якщо цій поверхні надати певний нахил, то кут відбиття дорівнюватиме подвійному куту нахилу.

— Гм! — кркнув Бродріб. — Так. Безперечно... Гадаю, нам не варто заглиблюватися в ці матерії.

— Не варто, — чемно всміхнувшись, заспокоїв його Торндайк. — Тепер погляньмо, як можна скористатися цими явищами. Вам ніколи не траплялося бачити японське чарівне дзеркало?

— Ні. Я навіть не чув, що таке існує.

— Це бронзові дзеркала, зовсім як стародавні грецькі чи етруські, — може, ті теж «чарівні». Типовий зразок цього виробу являє собою круглу чи овальну бронзову пластину, відполіровану з лиця і з орнаментом, вигравіюваним на зворотному боці — звичайно там зображують дракона чи ще щось таке — і прикріплену до держална. Як я вже сказав, орнамент вигравіювано, тобто його зроблено за допомогою маленьких різців, більш чи менш гострих, по яких б'ють спеціальними молоточками.

Так от, ці дзеркала мають одну своєрідну властивість. Хоч їх поверхня абсолютно гладенька, якою вона, зрештою, і має бути в дзеркала, та коли ви спрямуєте відбитий промінь, скажімо, на білу стіну, то не дістанете рівної світлової плями. Там буде орнамент, нанесений на зворотний бік дзеркала.

— Неймовірно! — вигукнула міс Мейбл. — У це важко повірити.

— Маєте рацію, — погодився Торндайк. — І все-таки пояснення тут доволі просте. Професор Сільванус Томпсон розгадав цю загадку багато років тому. Вона ґрунтується на явищах, про які я вже вам розповідав. Майстер, який робить таке дзеркало, починає, певна річ, із того, що розігріває метал, поки той стане зовсім м'який. Потім він вибиває на зворотному боці дзеркала малюнок, і той трохи проступає на лиці. Далі майстер шліфує зворотний бік за допомогою корунду й води, доки малюнок зникне цілком, а поверхня стане гладенькою, і, нарешті, полірує його пастою на шкіряному кружалі.

Але завважте: коли різець робить лінію, у м'якій матриці залишається твердий візерунок, бо метал твердішає ніж кризь. Крім того, твердий метал чинить більший опір поліруючому матеріалу, ніж м'яка матриця. Внаслідок полірування на лицьовому боці дзеркала виникає рельєф. Він виступає на надзвичайно малу величину — менше однієї стотисячної дюйма — і зовсім невидимий для ока. Та хоч який він незначний, а завдяки вже згаданому мною явищу в оптиці — пригадуєте, кут подвоюється? — його досить, щоб впливати на відбиття світла. Отже, кожна вигравіювана лінія дає на світловій плямі темну лінію з яскравим кантом, і так можна розгледіти весь візерунок.

— З цим усе ясно, — закивали головами міс Мейбл та містер Бродріб.

— А тепер, — розповідав далі Торндайк, — перше ніж ми перейдемо до скриньки, я повинен зробити один дуже цікавий висновок. Припустімо, наш майстер, закінчивши дзеркало, стирає візерунок на звороті, а на чистій поверхні витравлює новий малюнок. Процес травлення не впливає на структуру металу, отже, новий малюнок не проявлятиметься на відбитій плямі, а старий — проявлятиметься. Бо хоч його й не видно на поверхні дзеркала і стерто на звороті, він усе-таки зберігається всередині металу і впливає на відбиття. Внаслідок цього візерунок, який ми побачимо на екрані, відрізнятиметься від того, що на звороті дзеркала.

Не маю сумніву, що ви вже здогадалися, до чого я веду. Та я все-таки розповім, як досліджував скриньку далі. З першого погляду було ясно, що це «річ у собі». Вона не мала ніякої вартості — я маю на увазі роботу й матеріал. Яка ж цінність крилася в ній? Справедливо було припустити, що скринька — це засіб

передачі якогось секрету чи інформації. Її виготовив Уенісі, який майже напевне володів перлами і якого так переслідували, що він не мав змоги поспілкуватись із своїми друзями. А скриньку треба було передати спільникові, вірній людині. Оскільки перлів так і не знайшли, то скринька могла, мабуть, розповісти про місце, куди Уенісі сховав їх під час втечі і де вони, очевидно, зберігаються й досі.

Поміркувавши так, я й почав досліджувати скриньку. І ось що я з'ясував. Саму річ зроблено із звичайного білого металу, якому надали більш привабливого вигляду, покривши його лаком. Але дно з білого металу було зрізано і натомість поставлено бронзову пластинку. Внутрішня поверхня дна вкрита витравленим візерунком, і це одразу збудило в мені підозру. Перевернувши скриньку, я побачив, що дно в неї не просто гладеньке, а відполіроване — справжнє дзеркало. В ньому навіть було видно моє обличчя — і зовсім не викривлене. Я враз здогадався, що це дзеркало із секретом. Послання, хоч би яке воно було, вигравіювали, мабуть, на внутрішньому боці, потім зняли його і витравили новий візерунок, щоб приховати попередній і навіть будь-які сліди.

Як тільки ви пішли, я відніс скриньку до лабораторії і спрямував на її дно потужний промінь світла з конденсора, вловлюючи відбите світло на білий аркуш паперу. Результат виявився такий, якого я й сподівався. На яскравій овальній плямі можна було розрізнити не дуже чіткі, але досить розбірливі обриси п'яти слів, написаних японськими ієрогліфами.

Тут переді мною постала дилема: я ж бо японської не знаю, а звертатися за таких обставин до перекладача було б нерозсудливо. Та оскільки я все-таки маю сяке-таке уявлення про японські ієрогліфи, а японський словник у мене є, то я вирішив спробувати розшифрувати слова сам. Якби мені це не вдалося, довелося б пошукати якогось надійного перекладача.

Однаке моє завдання виявилось легшим, ніж я сподівався. Слова були окремі, не складені в речення, і мені не треба було заглиблюватися в граматику. Я списав перше слово і подивився в словник. Воно означало «перли». Мене це підбадьорило, і я перейшов до другого, що перекладалось як «помпа». Третє звучало як «джоккіс» чи «джоккіш», але в словнику такого слова не було. Тож я приступив до наступного, сподіваючись, що воно пояснить попереднє. Так і сталося. Четверте слово було «філдс», а останнє явно «Лондон». Отже, вся група слів читалася так: «перли, помпа, джоккіс, філдс, Лондон».

Далі: я знав, що на Джоккейз-філдс помпи немає, зате є на Бедфорд-роуд, поблизу Джоккейз-філдс і якраз навпроти Браунлоу-стріт. А з розповіді містера Бродріба я пам'ятав, що Уенісі, втікаючи, біг по Хенд-корт і звернув на Браунлоу-стріт, начебто в бік помпи. Оскільки нею не користуються, а отвір від важеля досить високо, то діти туди не дістануть. Тому помпа може бути непоганою тимчасовою схованкою, і я вже не сумнівався, що торбинка з перлами була схована там, а може, й досі на місці. Мені кортіло одразу піти й пересвідчитись у цьому, але я гадав, що це відкриття має зробити сама міс Мейбл, тож я навіть не зважився попередньо обстежити те місце, боячись, що й за мною вже стежать. Якби я знайшов скарб, то мусив би відразу забрати його і передати міс Мейбл, а це було б дуже прозаїчне завершення нашої пригоди. Тим-то я й надів маску загадковості, чим заслужив докори з боку мого друга Бродріба. Оце й уся історія моєї розмови з оракулом.

Полиця нашого каміна стає справжнім музеєм трофеїв і подарунків від вдячних клієнтів. Є поміж них фігурка японця, що сидить з безглуздою посмішкою на маленькому личку — «чарівна скринька». Та власникам вона вже нічим не загрожує. Її жало вирвано, чари розвіяно, секрет розгадано, а слава її минула.

